

גליון מ"ז תמוז-אב תשע"ז

יו"ל ע"י מכון "תורת הקרבנות" | ת.ד. 3196 בני ברק | טל': 050-4134645 | פקס: 072-3377748 | קו מידע: 077-2261034 | דוא"ל: korbanot@okmail.co.il
 בנשיאות הרבנים הגאונים: רבי ברוך שמואל הכהן דויטש, רבי דוד כהן, רבי חיים מאיר הלוי שטינברג, רבי נתן הכהן קופשיץ שליט"א

רשימת סוגיות במסכת מנחות - עמוד 9

בגיליון:

בלילת מנחת נסכים בשבת

לקט תגובות הקוראים

לחמי תודה מן החדש קודם שתי הלחם
 חיוב בדיקת חמץ במקדש
 מנין תשעים ושלושה כלי שרת
 ברכה על לבישת בגדי כהונה
 ק"ש וברכותיה בתמיד של בין הערביים
 בענין חתיית הקטורת
 בענין מצות שמחה באכילת קדשים

האם יצלקת נחשבת מזם בכהן

בענין שיר על מוסף שיש בו כמה קרבנות

לזי"ם בדוכנם

אם אומרים שיר על שלמי עיצת
 שירת הזי"ם בנעימה ובניגון

הבאת ביכורים בעציץ נקוב

ההכנה הגדולה

שתי תקופות שונות זו מזו תקנו לנו חז"ל
 בחודשים אלו. ימי בין המצרים ושבע דנחמתא. כל
 תקופה שונה מחברתה, וכל תקופה משלימה את
 חברתה.

בימי בין המצרים חשים אנו את גודל הכאב
 והצער על חורבן בית קדשנו, על השכינה שנסתלקה
 מעמנו, ועל ירידת הדורות הפוקדת אותנו באלפיים
 שנות החורבן, עד שקשה לתאר את מצבנו עתה.
 מאידך בשבע דנחמתא תקנו חז"ל להעמיק ולהרגיש
 איך

המשך בסוף העמוד הבא

הגליון מוקדש לע"נ
 מרת נעכא חנה שכטר ע"ה
 בת ר' שלמה ז"ל
 נלב"ע כ"ה סיון תשע"ז
 ת.ג.צ.ב.ה.

נתרם

להצלחת הרב ח.א. בן ורדה רות
 ברוחניות ובגשמיות

עיונים בהלכה

הרה"ג רבי אברהם יונה הלוי בעשטוק שליט"א

בלילת מנחת נסכים בשבת

נה בכל שבת מקריבים מנחת נסכים בלולה בשמן אחר קרבנות התמידין והמוספים, ובלילת מנחות אלו היא מלאכה של לישא או מגבל שהוא תולדת לישא (כמ"ש הרמב"ם ספ"ז משבת), והלכה זו נוגעת למעשה לפחות ארבע פעמים בכל שבת, ומ"מ לגודל הפלא לא מצאנו מבואר בשום מקום אם הבלילה דוחה בשבת, או שצריכים לבלול מערב שבת, [ובכלי חול כדי שלא יפסלו בלינה]. וראיתי לשני גדולים שנקטו בפשיטות שלישת נסכים דוחה שבת, ולא הביאו שום רא' לדבריהם, ולענ"ד יש בזה מקום עיון גדול, כאשר אבאר בע"ה.

בגמ' במנחות ע"ב ע"א מבואר שאעפ"י שיעקר מצות קצירת העומר בליל ט"ז, מ"מ למ"ד שהקצירה כשרה בדיעבד גם בע"ש, אם חל ט"ז בשבת קוצרין מערב שבת. [והיינו בערב פסח, וכן נראה בתרגום מגילת רות בפסוק "המה באו בית לחם בתחלת קציר שעורים", שמתרגם ואינן אתו לבית לחם במעלי יומא דפסחא ובההיא יומא שריאו בני"י למחצד ית עומרא דארמותא דהוה מן שעורין, ומשמע שיום ט"ז היה אז בשבת וקצרו העומר בע"פ]. ומקשה הגמרא על זה מדתניא 'כמה חביבה מצוה בשעתה שהרי הקטר חלבים ואברים כשרים כל הלילה ולא היה ממתין להן עד שתחשך', ומשני שאני התם שדחתה שחיטה את השבת.

ונתבאר בגמ' שדווקא בכה"ג שכבר ניתנה השבת לדחות מפני השחיטה אומרים חביבה מצוה בשעתה ומקטירין האברים בו ביום אף שאפשר להמתין עד מוצ"ש, משא"כ גבי קצירת העומר שבשעת קצירה אכתי לא ניתנה שבת לדחות, ולכן לא דחי שבת. [ואף שמצינו שדוחין שבת אפי' על מצוה מן המובחר, כדאמרין בתחלת הפרק שם דף ס"ד ע"א שאם שחט בשבת א' מקרבנות היום ונמצאת כחושה אומרים הבא שמינה ושוחטין אחרת, צ"ל דשאני התם שהוא עיקר ההקרבה משא"כ קצירת העומר שהוא רק מכשירין דקרבן].

ובאבני נזר (חו"מ סי' קמ"ח) ביאר בסברת הגמרא שהטעם שמחמירים בקצירת העומר משום שכיון שבדיעבד כשר מאתמול אין זמנו קבוע בשבת, וכן משמע בתוס' במנחות שם שכתבו שכיון שבדיעבד כשר לא היו דומיא דתמיד דכתיב ביה במועדו לומר דדחי שבת ומסתברא דדומיא דתמיד בעינן. וא"כ נראה בביאור הך סברא דכבר דחתה שחיטה את השבת, דאינו תלוי בהסדר דוקא אי כבר דחתה או עתיד לדחות, אלא העיקר הוא דכיון דעיקר קרבן זה דוחה את השבת ממילא קרינן ביה במועדו בנוגע לכל עבודותיו, אף אותן שאפשר לעשותן בהיתר כגון הקטרת אימורין, משא"כ קצירת העומר שאינה מכלל עבודות הקרבן רק היא מצוה בפני עצמה שעושין אותה להכשר ההקרבה, מש"ה אינה דוחה שבת אגב ההקרבה כמו הקטרת אימורין. [ובזה נתיישב מעירובין ק"ב: שבן לוי שנפסק לו נימא מכלי השיר בשבת קושרין אותה בשבת אף במלאכה דאורייתא, והקשה המקדש דוד סי' כ"ה דהתם אינו אלא מכשירי התמיד ואינו מעכב ואמאי עדיף מקצירת העומר ע"ש. וי"ל דהתם חשוב קבוע לה זמן כיון שלא הי' יכול לעשותה מע"ש, ודוחה את השבת כמו שהתמיד גופא דוחה שבת].

והנה בחביתיה כה"ג אמרין בסוף פ' התכלת (נ"א ע"א) דמש"ה דוחין את השבת משום דכתיב על מחבת מלמד שטעונה כלי ואי אפי לה מאתמול אפסיל ליה בלינה, וכתב רש"י ז"ל ואפי' מודדו בחצי עשרון שלא נמשח על כרחין אפייתו מיהא במחבת כלי שרת הוא ואי אפו מאתמול אפסיל בלינה עכ"ל, והיינו דבלא קרא דעל מחבת היה אופה אותן מע"ש ומוודד בחצי עשרון של חול. מיהו טעם זה טוב לגבי האפי', אבל אינו מספיק למה לישת החביתין ועריכתן דוחות את השבת כדתנן במנחות צ"ו ע"א. וביאר המקדש דוד שם ע"פ סוגיא הנ"ל דכיון דניתנה שבת לדחות בשביל האפי' במחבת שצריכה להיות דוקא בכ"ש מקרא דעל מחבת, הלישה והעריכה ג"כ דוחין את השבת כדי

שימדוד כדרך כל המנחות בחצי עשרון של קדש ובלוג של קודש, אלא שנתקשה שם דהלישה והעריכה הם קודם אפי' ועדיין לא ניתנה שבת לידחות ונדחק טובא ליישב. ונראה שגם זה א"ש לפי הנ"ל, דכיון דגלי קרא שאף האפי' שהיא מכשירי הקרבן דוחה את השבת, א"כ חשוב כקבוע לו זמן גם לגבי מכשיריו, וגם הלישה והעריכה דוחין שבת אע"ג שאפשר לעשותן מע"ש. [ומה שהוצרכנו לקרא דעל מחבת משום שהיינו מחלקין בין עיקר ההקרבה להמכשירין, וכמו בקצירת העומר שהוא מכשירין ואינו דוחה שבת אם כשר מאתמול, אבל מאחר דגלי קרא לגבי האפי' שדוחה שבת אע"ג דאינו אלא מכשירין הכא נמי לישא ועריכה דוחין את השבת, שכמו שגוף הקרבן קבוע לו זמן וקרין ביה במועדו אפי' בשבת, ה"ה המכשירין מיקרי קבוע להן זמן וגם הלישה בכלל].

ומעתה היה נראה פשוט לכא' שדווקא בחביתין שניתנו לידחות באפייתן מפני שהצריכה בהם התורה מחבת, על כן מתירים גם ללוש אותן בכלי שרת בשבת, לא כן מנחת נסכים שהיא סולת ואין בה אפייה ואין לנו שום גילוי מקרא שמכשירי דוחין שבת, לא דחינן שבת לצורך הבליחה בשמן שהיא מכשירין אלא בוללים אותה מע"ש בכלי חול, והוי ממש כקצירת העומר שאינה דוחה שבת אם אפשר מע"ש.

אבל מה אעשה שמצאתי לשני גדולים שנקטו לפי תומם שלישי מנחת נסכים דוחה את השבת, וכתבו כן בלי שום רא' כאילו הוא דבר פשוט, והם המשך חכמה בכ' מצורע י"ד ו' והאבני נזר או"ח סי' שני"א אות ב'. [וכן המק"ד שם נסתפק בזה וכתב דבפשוטו כמעשהו בחול מעשהו בשבת]. והדבר צריך עיון רב עד יעמוד כהן צדק ויורה לנו.

***

המשך מעמוד 1

תראה הגאולה בתפארתה, איך יתגלה כבוד שמים בעולם, וכפי שמתואר באריכות בפסוקי ההפטרות.

כאשר נתבונן בדבר נמצא כי לא לחנם תקנו כך חכמינו זכרונם לברכה. הרגשת הניגוד בין תקופת עקבתא דמשיחא הירודה כ"כ - לתקופה הנעלה של ביאת המשיח - "וכבוד ה' עליך זרח", מחייבת אותנו בהכנה גדולה ועצומה לאותו יום בו יתקיימו כל אותם נבואות. כגודל השינוי הצפוי להיות, כשיעור המהפך העתיד לקרות - בגילוי כבוד מלכות שמים על כל העולם, כך צריכות להתגבר ולהתעצם פעולות ההכנה מצידנו.

בשתי מקומות בתורה נצטוינו על הכנה: "היו נכונים לשלשת ימים" במתן תורה, "הכינו את אשר יביאו" בערב שבת. השינוי הגדול בין קודם מתן תורה לאחר קבלת התורה, ההפרש העצום בין ששת ימי המעשה ליום השבת המקודש מכל הזמנים, מצריך הכנה ברמה גבוהה במיוחד. על אחת כמה וכמה שא"א ליפול סתם כך לימות המשיח. כדי לזכות ל"עין בעין יראו בשוב ה' ציון", חובה עלינו להיות מוכנים וראויים לכך בכל יכולתנו ובכל כוחנו. ומה היא ההכנה הנדרשת מאתנו, אומר החפץ חיים זיע"א, להכין את עצמנו בידיעת דיני העבודה בבית מקדשנו. "וכפי ההכנה שהכין האדם את עצמו, אם מעט ואם הרבה, כך תהיה השפעת הרוח כדכתיב "ושפכתי רוחי על כל בשר".

בס"ד רבים מטובי הלומדים נטלו על עצמם בחודשים האחרונים לברר עניינים רבים בהלכות עבודת המקדש. סוגיות רבות במנחות, פרטי דיני אימורין, הלכות תמידין ומוספין בחבורות "לשכת הכהנים", דיני עבודת הליים ועוד ועוד נושאים, נתלבנו ביני עמודי בבתי המדרשות הרבים. ההכנה הגדולה בעיצומה, וכל הרוצה ליטול את השם יטול. רשימת הסוגיות במסכת מנחות מפורסמת בעמוד 9, וכל סיכום בעניני הקדשים שבמסכת שיישלח למערכת, יוכל לזכות את הרבים בעוד חלק בעבודת המקדש, ויודפס אי"ה בקובץ הבא.

ועל ידי ההכנה האדירה בלימוד דיני העבודה בבית עולמים, נזכה כי יופיע עלינו אור ד' בקרוב, ונוכל לעובדו כראוי בעבודת בית מקדשנו שיבנה במהרה בימינו אמן.

זמני השיעורים בהלכות עבודת המקדש

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הגאון רבי יוסף הכהן רפפורט שליט"א

מתקיים אחת לשבועיים בימי שני בשעה 10.45 בערב בבנין ישיבת "בית דוד" רח' בן זכאי 46 קומה א' ב"ב

***

שיעור בספר 'עבודת הקרבנות' מפי

הרה"ג רבי יעקב משה כהן שליט"א

מתקיים מדי שבוע בימי ראשון בשעה 10.30 בערב בביהמ"ד 'נחלת משה' (חדר צפוני) רח' מלצר 36 ב"ב

***

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע בשבת קודש בשעה 4.00 אחה"צ בביהמ"ס תורה ותפילה רח' רבי יהודה הנשיא ברכפלד

***

שיעור בעניני סדר העבודה מפי

הרה"ג רבי משה הכהן טוויל שליט"א

מתקיים מדי שבוע ביום שישי בשעה 11.20 בביהמ"ד אהל יוסף רמות בעז"ו (קומה ב')

***

הקו לשמיעת שיעורי 'מכון תורת הקרבנות' בעניני עבודת בית המקדש בימי המועדים ובכל השנה

בקול הלשון: 03-6171111-1265

***

לפתיחת שיעורים נוספים בהלכות הקודש והמקדש ולהכנסת שיעורים למאגר: 050-4134645

רשימת ספרים וחיבורים בהלכות הקודש והמקדש

שיצאו לאור בס"ד ע"י המכון

ספרי הלכה

אוצר דינים 'תורת הקרבנות' הלכות הבאת הקרבן / שער הקרבן הלכות קרבן פסח / שער הקרבן הלכות יוה"כ

חבורות 'אוצר דינים תורת הקרבנות'

סדר עבודות התמיד ושבת ור"ח / הלכות הוריות / הלכות שגגות / הלכות מעשר בהמה / הלכות ארבע עבודות הקרבן / קרבנות מועדי השנה / קרבנות חג השבועות ושתי הלחם / קרבנות חודש תשרי / הלכות פרועי ראש שתוי יין קרועי בגדים ומחוסרי בגדים / הלכות מחצית השקל תרומת הלשכה ותרומה חדשה / הלכות קרבן שנדחה מהקרבה

קבצים תורניים אליבא דהלכתא

ארבעה קבצים בעניני מסכת זבחים / בעניני מסכת בכורות / בהלכות קרבן פסח ועניני מסכת כריתות

חיבורים בעניינים שונים

משמרת הקודש עמ"ס יומא / משמרת הקודש עמ"ס מנחות / סדר עבודות הקרבן בקצרה / סדר עשיית קרבן פסח בקצרה / ההנהגה באכילת קרבן פסח / מראי מקומות 'לשכת הכהנים' הלכות תמידין ומוספין [שתי חבורות] / קובץ דינים השייכים לקדושת המקדש

דיסקים להמחשה

קרבן פסח א - מההבאה עד הצליה (עם הוצאת אימורין בכל הקרבנות) / ב - הכנת הקרבן לאכילה / ג - הדברים הנאכלים בקרבן / קרבן עולה (כולל הפשט וניתוח) / הקרבת קרבן חטאת העוף ועולת העוף.

***

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

בית יער הלבנון תגובות לגיליונות קודמים

לחמי תודה מן החדש קודם שתי הלחם

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון מ"ו כתב ידידי הרה"ג יוסף שמעון פרסר שליט"א לדון אי מותר להביא לחמי תודה מן החדש לפני שתי הלחם, והנידון האם לחמי תודה נקראים מנחה והוא בכלל האיסור להביא מנחות מן החדש לפני שתי הלחם, או שאינם נקראים מנחה ומותר להביאם מהחדש לפני שתי הלחם.

והביא את הגמ' במנחות מ"ו ב' דאביי אמר שלחמי תודה אינם נקראים מנחה. ואילו במנחות ק"ח ב' אמרו בברייתא מותר מנחה ירקב, ופי' רבה דהיינו מותר לחמי תודה, ובמצפה איתן שם כתב דרבה סבר דלחמי תודה נקראים מנחה, וחולק על אביי.

וידידי הנז' כתב לבאר הטעם דלחמי תודה נקראין מנחה לרבה. וא"צ לכל מה שכתב הואיל וברש"י ויקרא (כד, ט) כתב שכל דבר הבא מן התבואה בכלל מנחה הוא. והובא בתוי"ט מנחות פ"ה מ"א. [ובביאור הרי"פ לסה"מ לרס"ג ח"א שנח-ד תמה לרש"י אין אמר אביי דלחמי תודה אינם בכלל מנחה. ועי' שפ"א שם ובמשנת חיים מועדים ב' ס"ז צ']

ובסיומ דבריו כתב ידידי הנז' ומכל הלין שמענו ענין שם תורת מנחה גם בלחמי תודה, ומעתה לכאורה יהי' אסור להביא לחמי תודה מהחדש קודם שהוקרבו שתי הלחם בעצרת, והוא חידוש נפלא.

והיינו דבמחלוקת אביי ורבה נקט כרבה דלחמי תודה הם בכלל מנחה, ולפי' אין להביא לחמי תודה מהחדש לפני שתי הלחם.

ואמנם הרמב"ן במדבר כח ז' כ' דלחמי תודה הם בכלל מנחה. אך הרמב"ם כתב בהל' מעה"ק פ"ט הי"ד היה בעל הקרבן כהן הרי שאר הלחם נאכל לבעלים כתודת ישראל, שאין הלחם הבא עם התודה או עם איל נזיר קרוי מנחה, עי' ש. ולפ"ז יהי' מותר להביא לחמי תודה מהחדש לפני הקרבת שתי הלחם בשבועות.

***

הרה"ג רבי חיים אורי הכהן רפפורט שליט"א

זימן השי"ת למראה עיני דא נהורא הלא הוא העלון הנפלא והחשוב תורת הקרבנות היוצא על ידכם אשר כולו הולך סובב מענייני קדשים העמוקים, אשר בהם רב הקושי והעומק כבר מזמן חכמי הגמרא, וכמאמרם ז"ל (ב"מ ק"ט): כי מטית לשחיטת קדשים תא ואקשי לי.

בין שאר הדברים ראיתי בגליון מ"ו דברי הרה"ג יוסף שמעון פרסר שליט"א דדלא חספא ואשכח מרגניתא תותה, ובסו"ד העלה

דלכאורה יהא אסור להביא לחמי תודה מן החדש קודם לשתי הלחם. וברצוני להעיר בזה כדרכה של תורה.

הנה טענתו היחידה שעל פיה מסיק כן, זהו משום שמצאנו ללחמי תודה דאינקרו מנחה, והיינו דברי רבה במנחות (ק.ת.), ונחלק בזה על אביי (שם מו): והלכתא כוותיה. ולענ"ד יש הפרש בין הדברים, שבדף קח. הלשון 'מנחה' היינו לשון הברייתא, ומפרש רבה דהיינו לחמי תודה, וי"ל שבלשון חז"ל מנחה הכוונה אף ללחמי תודה, וכדאשכחן להדיא במנחות (נב:): במתני' כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה, ותו התם (עו). כל המנחות ר"מ אומר כולן באות שתיים עשרה חוץ מלחמי תודה כו', וא"כ בלשון חכמים ודאי כו"ע מודו דלשון מנחה כולל אף לחמי תודה. אמנם בסוגיא בדף מו: דנים על לישנא דקרא ועל זה אמר אביי דלחמי תודה לא אקרו מנחה, ויעו"ש בכל הסוגיא שם שכן משמע בפשטות, [ואל"כ יקשו לאביי מכל המשניות הנ"ל].

ולפי"ז מה ששינוי (שם סח). שלא יביא מנחות קודם לשתי הלחם, שדין זה תלוי במה שהכתוב קוראו מנחה כמבואר שם ברש"י ד"ה קודם, (ויעו"ד דף פ"ד: כמו שהביא רש"י) לפיכך כיון שלחמי תודה אינם קרויים מנחה וכנ"ל, לא שייך לאסור להביאם מן החדש קודם שתי הלחם.

***

הרה"ג רבי גימפל ליפשיץ שליט"א – אנטווערפן

קבלתי גליונכם החשוב וראיתי שהרב פרסר שליט"א דן האם לחמי תודה נקראו מנחה.

והנה מצינו שנחלקו הראשונים בזה, דבריש פרק כל המנחות תנן, כל המנחות באות מצה חוץ מחמץ שבתודה ושתי הלחם שהן באות חמץ. וכתב המיוחס לרשב"א, "וכתבו התוס' וצ"ע דהא תודה לא איקרי לחם וכו', ול"נ מדמקשינן תודה ושתי הלחם להדדי ולפינן נמי דליהו מנחה כמו שתי הלחם".

והנה הרמב"ם פ"ט ממעה"ק הי"ד כתב, היה בעל התודה כהן הרי שאר הלחם נאכל לבעלים כתודת ישראל שאין הלחם הבא עם התודה קרוי מנחה. ובמקורות וציונים ציין להגמ' מנחות דף מ"ו ע"ב שאביי סובר שלחמי תודה אינו מנחה, ומביא מפיה"מ בהקדמה למנחות שלחמי תודה לא קרא אותם הכתוב מנחה.

והנה הרב הנ"ל מביא מגמ' במנחות דף ק"ח דמבואר דמותר מנחה ירקבו ורבה אומר שכונת הגמ' למותר לחמי תודה. והמצפה איתן כתב שרבה לשיטתו בדף מ"ו שחולק על אביי וסובר שלחמי תודה נקרא מנחה.

'לאסוקי שמעתתא' במסכת מנחות

לקראת הוצאת קובץ "תורת הקרבנות" עמ"ס מנחות, יתקבלו סיכומי הלכות בעניני הקרבנות בלבד מלומדי הכוללים שליט"א

להלן מספר כללים לשליחת הסיכומים:

- הסיכום ההלכתי יכלול נושא או סוגיא במסכת בעניני הקודש והמוקדש עפ"י פסקי הרמב"ם, בשילוב דברי הראשונים והאחרונים שדנו בנושא.
- יש להגיש את הסיכום בצורת סעיפים [כעין שולחן ערוך], עם מקורות והערות בשולי הגליון.
- רצוי שלא להאריך בציטוט המקורות מעבר לנצרך.
- ניתן לשלוח את הסיכום בדיסק בלבד [כולל שם מלא, כתובת, טל' ושם הכולל], למכון תורת הקרבנות ת.ד. 3196 בני ברק, או בדוא"ל korbanot@okmail.co.il
- הסיכומים יתקבלו במערכת עד לתאריך ר"ח אלול תשע"ז בלבד.

במנחות רב אשי אמר כוליה במנחות וסיפא דקרא אתאן ללחמי תודה. ומבואר להדיא שאסור להביא לחמי תודה מתבואה חדשה קודם שתי הלחם.

***

הרה"ג רבי אברהם זינקובר שליט"א

בענין מה שדנו אם לחמי תודה נקראו בשם מנחה או לא, הנה במשניות במנחות כמה פעמים נקראו מנחה, ויעויין ברמב"ם בהקדמה לפירוש המשניות במנחות שכתב דלחמי תודה אינם מנחה, וכן פסק ביד החזקה בהלכות מעשה הקרבנות (פ"ט הי"ד) לגבי לחמי תודה של כהן שאינם נשרפים כיון שאינם קרויים מנחה.

אמנם ברש"י פרשת אמור לגבי לחם הפנים (ויקרא כד, ט) כתב שכל דבר הבא מן התבואה בכלל מנחה הוא, ודייק הגר"י פערלא בפירושו לרס"ג (עשין ק"י) שלשית רש"י אף לחמי תודה הו מנחה. ועיין שם שהביא שכן דעת הרמב"ן להדיא, וכן דעת הראב"ד שהביא הרשב"א. ועיין שם עוד שמיישב זאת אף לשיטת אבי במנחות מ"ו דלא קאמר דלא הו מנחה אלא לפי טעות הכהנים.

***

הרה"ג רבי שמעון ליפשיץ שליט"א – לזנדון

ציתי להעיר במה שנסתפק הרה"ג יוסף שמעון פרסר שליט"א האם מותר להביא לחמי תודה מן החדש קודם שתי הלחם, ודן מצד שיש עליהם שם מנחה עיי"ש. הנה מצאתי בספר מעיל קטן בתשובות להגר"ח קניבסקי שליט"א, וז"ל שאלתי את מעכ"ת האם אפשר להקריב לחמי תודה מן החדש קודם הבאת שתי הלחם, וכתב לי רומעכ"ת דאינו ממשקה ישראל. ולא הבנתי דהרי העומר מתיר לישראל, ושתי הלחם מתיר במקדש, וא"כ עדיין יש לדון האם אפשר להביאן לאחר הבאת העומר קודם הבאת שתי הלחם וכו'. וענה לו הגר"ח קניבסקי שליט"א וז"ל לכאורה אי אפשר כיון שבמקדש לא הותר עכ"ל.

ולכאורה דבריו הם חידוש גדול מה שייך בזה איסור ממשקה ישראל, והרי האיסור לישראל כבר הותר ורק שיש איסור הקרבה כיון שהמנחה הראשונה צריכה להיות שתי הלחם ולכן אסור להקריב שום מנחה לפניו, אבל שפיר מותרת באכילה ואין בה אלא איסור הקרבה וצ"ב. ועיין בקובץ הערות סימן ל' אות ו' עיי"ש.

והנה בגוף הדבר דשייך פסול ממשקה ישראל גם בלחמי תודה, ועיין בשו"ת זרע אברהם סימן יז אות יב שתמה מדין ביכורים שנתבאר בירושלמי סופ"א דפאה שמפרישים ביכורים מכרי ממורח (שנתחייב בתרו"מ), ומוכח שאע"פ שהביכורים טעונים תנופה, מ"מ אין צריך שיהיו ממשקה ישראל כיון שלמעשה אין בהם הקרבה למזבח. והקשה שם א"כ מאי שנא לחמי תודה שמבואר בתוספתא פ"ח דמנחות דאין מביאין לחמי תודה של טבל אע"ג דאין בזה שום הקרבה למזבח עיי"ש.

***

חיוב בדיקת חמץ במקדש

הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבנשטיין שליט"א

בוד מרביצי תורת הקרבנות, מזכי הרבים בעניני הקודש והמקדש. שלום רב לאוהבי תורתך.

בגליון הקודם כתבו רבים לתמוה על הנידון אם יש חיוב בדיקת חמץ במקדש מחמת אכילת לחמי תודה הואיל ובלא"ה אסור

אולם ברמב"ם א"א לבאר כן שהרי הרמב"ם פ"ה מפסה"מ כתב, וכן מותר לחמי תודה ירקבו. והא הרמב"ם פוסק דלחמי תודה לא נקרא לחם. ועיי"ש בלח"מ שהקשה שנראה דרבה חולק על ר' אושעיא דקאמר דמותר עשירית האיפה ירקב, ומוקי ברייתא דמותר מנחה בעשירית האיפה, וכיון דרבינו פוסק כר' אושעיא כדכתיבנא לא הוה לי' לפסוק כרבה. וכתבו הכס"מ והר"י קורקוס שהרמב"ם פוסק כהירושלמי דיליף שמותר לחמי תודה ירקב כמו מותר לחמי נזיר. והנה בברכת הזבח ומרכבה"מ פ"ב דשקלים הקשו דאישתמיטתיה להכס"מ גמ' במנחות דמותר לחמי תודה ירקב. אמנם לפי המבואר א"ש דברי הכס"מ דהרמב"ם לשיטתו אינו יכול לפסוק כהגמ' במנחות.

שוב ראיתי באו"ש פ"ט ממעה"ק ה"ה בסו"ד שכתב, ומותר לחמי תודה וכו' לא איקרי מנחה. והיינו כדעת הרמב"ם.

***

אמנם עיקר מש"כ הרב הנ"ל שיהא אסור להביא לחמי תודה מחדש לפני שתי הלחם, בפשוטו נראה דאין בזה איסור בכלל, דהא דילפינן דאסור להביא מנחה לפני שתי הלחם זהו רק כשמקריבה במזבח, וכדילפינן במנחות דף פ"ד ע"ב דכתיב קרבן ראשית או בהקריבכם מנחה חדשה לה', ומבואר דהילפותא הוא רק במידי דהקרבה ומשום שההקרבה של שתי הלחם צריכה להיות ראשונה או חדשה ואם מקריב מנחה לפני שתי הלחם השתה"ל אינו ראשון, אבל אם מביא לחמי תודה מתבואה חדשה, כיון שאינו מקריב על המזבח אין זה מגרע בראשית ההקרבה שיש לשתי הלחם, ובפשוטו יהא מותר להביא לחמי תודה של חדש לפני שתי הלחם.

ונראה להביא ראיה לדברינו, דבמנחות דף פ"ד ע"ב ילפינן מנין ששתי הלחם יהא קודם לביכורים ת"ל "חג שבועות תעשה לך בכורי קציר חטים". ופירש רש"י כלומר שתי הלחם יהא קודם לכל קציר חטים ואפילו בכורים וכו', והיינו שזהו הסדר שנכתב תורה, ד'חג שבועות' הוא שתי הלחם, ו'בכורי קציר חטים' אלו ביכורים.

והאחרונים העירו למה צריך פסוק מיוחד ששתה"ל קודמים לביכורים הא ילפינן כבר ששתי הלחם צריך להיות ראשון. ותי' הגרי"ז בדף ס"ח שכיון שהביכורים אינן קריבין על המזבח היה מקום לומר שלא נתרבה בפסוק קרבן ראשית או שאר ילפותות שנאמר בו לשון קרבן, ולכן היה ניתן להביאם קודם לשתי הלחם ולכן הוצרכו לפסוק זה עיי"ש. ומבואר כמו שכתבנו דבר שאינו קרב על גבי המזבח מותר להביא מן החדש לפני שתי הלחם, ורק בשבועות ילפינן מגזה"כ שצריך להיות הסדר שתי הלחם ואח"כ ביכורים, וזה אינו אלא בשבועות, אבל לפני שבועות מותר להביא לחמי תודה מתבואה חדשה לפני שתי הלחם.

***

הרה"ג רבי אליהו זבר שליט"א

בגליון תורת הקרבנות כתב הרה"ג רבי יוסף שמעון פרסר שליט"א חידוש גדול לדבריו, שאסור להביא לחמי תודה מן החדש קודם שתי הלחם. אך באמת הוא חידושו של רב אשי ובמנחות פד: וז"ל הגמ', ואין לי אלא בשדה מנין לרבות שבג ושבחורבה ושבעציץ ושבספינה ת"ל בכורי כל אשר בארצם. מנין שתהא קודמת לנסכים ופירות האילן נאמר כאן בכורי מעשין ונאמר להלן באספך את מעשין מן השדה מה להלן נסכים ופירות אילן אף כאן נסכים ופירות אילן. קתני מיהא שבג שבחורבה שבעציץ ושבספינה סיפא אתאן למנחות. מתקיף לה רב אדא בר אהבה אי הכי היינו דכתיב כל טהור בביתך יאכל אותו ואי מנחות לזכרי כהונה הוא דמיתאכלן. אמר רב משרשיא תרי קראי כתיבי לך יהיה וכתוב כל טהור בביתך יאכל אותו הא כיצד כאן בביכורים כאן

אך אפשר לומר ע"פ שיטת התוס' מנחות ת. דגנאי הוא להוציא מכלי שרת לחול, א"כ י"ל שלהוציא לאו דוקא אלא גם עסק בסכין אינו ראוי להעשות בכלי חול על דבר שכבר נתקדש בכלי שרת, ולכן הפשט וניתוח שהוא כבר לאחר שנתקדש הקרבן בסכין, אם הוא כלי שרת, צריך כלי שרת מפני שגנאי הוא לעסוק עתה בכלי חול.

ובספר 'מנחת קנאות' לרבי מאיר אריק (הנדפס מחדש בשנה שעברה) הדפיסו בסוה"ס מכתב הגהמ"ח מכת"י, ושם באות ד' כתב דפשוט שסכין של הפשט וניתוח אינו נחשב כלי שרת, אפילו אם סכין של שחיטה הוא כלי שרת דשם הטעם כיון שצריך לקדש בו את הדם, אבל סכין של הפשט וניתוח שאינו בא לקדש וגם אינה עבודה שהרי כשרה בזר פשיטא דאינו צריך כלי שרת, ע"כ. ולפי מה שכתבנו יש לצדד שמ"מ נעשה בכלי שרת כיון שגנאי הדבר לעשות בכלי חול וכנ"ל.

עוד כתב שם הגר"מ אריק בענין דברי התוס' בפסחים עט., שפירשו בגמ' שם שהיו הסכינים טמאים בקרבן פסח, וכתב המהרש"א דמשמע להו לתוס' דבסכין של שחיטה איירי, ופירש שם דכוונת מהרש"א שהיה אפשר לומר דאיירי בסכין של הפשט וניתוח, והוכיחו התוס' דלא איירי בסכין זה שהרי הגמ' באה לפרש את הברייתא שם שהיו כלי שרת טמאים, דהך כלי שרת היינו סכינים, וממילא א"א לפרש בסכינים של הפשט וניתוח מפני שאינם כלי שרת.

ולכאורה נראה דבלאו הכי א"א לפרש בסכינים של הפשט וניתוח והוצאת אימורים, כיון שבכה"ג באמת י"ל שאין לזה דין פסח הבא בטומאה, ומשום שאם בשעת זריקה כל הבשר טהור, ורק לאחר הזריקה מטמאים הסכינים את הבשר והאימורים, לכאורה אין זה נחשב פסח הבא בטומאה, שהרי בכה"ג אף בלא היתר טומאה מהני לצאת יד"ח פסח כיון שבשעת הזריקה היה הבשר ראוי לאכילה, וק"ל.

***

ברכה על לבישת בגדי כהונה

הרה"ג רבי א. חיים כהן שליט"א

לכבוד מכון תורת הקרבנות

בגליון הקודם (מ"ו) הובאו דברי מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א בטעמא דקרא, שאף שכתב המלבי"ם בארצות החיים לברך על לבישת בגדי כהונה לדעת הרמב"ם, נראה לו שאין לברך לפי שאין עשייתו גמר מצוה, ומשום שאף לדעת הרמב"ם שהלבישה היא מצוה בפנ"ע הרי אינו מקיים המצוה אא"כ עובד בבגדים, ולכן אין מברכים.

וצ"ב דלכא' מה שנתבאר בגמ' מנחות מ"ב שאין מברך על דבר שאין עשייתו גמר מצוה היינו דווקא בכתבת תפילין, דבזה אף לאחר שלובש התפילין אין מצוה בעצם הכתיבה, אבל כאן לאחר שעובד בבגדים אלו, מתברר שקיים מצוה בעצם לבישת הבגדים, שהרי אי"ז אלא תנאי בעלמא במצות הלבישה שאינה מתקיימת אלא כאשר עובד בבגדים.

ושמעתי מהגר"י זקס לבאר דברי מרן שליט"א, דאי"ז תנאי בעלמא אלא שכל תכלית מצות הלבישה היא כדי לעבוד בהם וכיון שכן אי"ז גמר מצוה כיון שלובש לצורך דבר אחר, (וכן הוא לשון הרמב"ם בסוה"מ ללבוש בגדים וכו' ואז יעבדו, ובסימנים להל' כלי המקדש ללבוש בגדי כהונה לעבודה).

ולדעת הארצות החיים שמברכים יש לדון בנוסח הברכה, לפי המבואר בגמ' סנהדרין מ"ט שלכן הקדים בכל מקום את הכתנות

להותיר מהם מחמת איסור נותר, [ובגליונות מ"ה מ"ו הובא שהיו עוד כמה מיני חמץ במקדש מלבד לחמי תודה], המה ראו כן תמהו, שהרי בירושלמי פסחים פ"א ה"א איתא, ר' יוסה בעי חצירות שבירושלים שאוכלין שם חלות תודה ורקיקי נזיר, מהו שיהו צריכין בדיקה, בלא כן אינן בדיקות מן הנותר וכו', שלא לחלוק בין ביעור לביעור, ע"כ. וא"כ אף במקדש יהיה חיוב בדיקה מטעם זה "שלא לחלוק בין ביעור לביעור".

ולענ"ד מדברי הירושלמי אין ראייה כלל, ואדרבה משמע להיפך, דבעיקר הנידון אם יש לחוש שיהיה שם חמץ שנשתייר מלחמי תודה, מבואר בירושלמי שאין חשש, אלא שמדין "שלא לחלוק" חייבו לבדוק באותם חצרות שבירושלים, שלא להפקיע מהם חיוב בדיקה מחמת כן. אבל במקדש עצמו מהיכי תיתי שחייבו בדיקה מטעם זה. ואדרבה מדברי הירושלמי שדן רק בחצרות שבירושלים ולא במקדש, משמע טפי שבמקדש אין חיוב בדיקה מחמת אכילת לחמי תודה, ומדין "שלא לחלוק".

מאת המצפה ומייחל שיהיו הדברים נוגעים למעשה

***

מנין תשעים ושלושה כלי שרת

הרה"ג רבי אליהו הלוי דינר שליט"א

בגליון מ"ו הובא להעיר על מנין צ"ג כלי שרת בכמה הערות, ויש להוסיף הערה נוספת.

הנה הרא"מ פבי' על הסמ"ג הל' חנוכה, וכע"ז כתב גם בפירושו עה"ת (שמות כז, כא ומובא בשפתי חכמים שם, ויקרא פר' אמור כז, ג), שיש לתמוה במה שאמרו (מנחות פט.) בשיעור השמן למנורה תן לה כמידתה חצי לוג כדי שתהא דולקת מערב עד בוקר וכו', והרי לא שייך שיעור בשמן שהרי הדבר תלוי בעובי הפתילה, שבפתילה עבה יכלה השמן קודם הבוקר ובפתילה דקה ידלק זמן רב. וכתב הרא"מ לחדש שהיה בית קיבול לפתילות [כעין צינורית המצויה בימינו], ולא יכלו להניח שם עובי אחר של פתילות, ולפי"ז שיעור אורך זמן ההדלקה תלוי רק בכמות השמן. ולדבריו לכא' היו עוד ז' כלי שרת נוספים, היינו בית קיבול הפתילות.

אלא שבאמת בלא"ה דברי הרא"מ סותרים לדברי הירושלמי (יומא פ"ב ה"ב) שהביאו התוס' (מנחות פט. ד"ה ושיעורו) ושיטמ"ק (זבחים יא:;) ותוס' הרא"ש (יומא טו.), שבדבריהם מבואר שבתקופת תמוז היו עושים פתילות עבות, ובתקופת טבת היו עושין פתילות דקות, ובימים שבינתיים היו פתילות בינוניות, וצ"ע.

***

הרה"ג רבי אהרן צבי ק. שליט"א

מה שכתב הרב אליהו חיים לרנר שליט"א בגליון האחרון, שהסכינים במקדש לא היו מזהב וכסף, יש להעיר שכן הוא בגמ' ביומא לז: ע"ש.

מה שהעיר שם הרב מרדכי יונגרמן שליט"א, למה לא מנה הגר"מ שפירא במנין צ"ג כלי השרת את הסכין של הפשט וניתוח, יש לדון בזה טובא האם הסכין של הפשט וניתוח הוא כלי שרת או לא, והנה לכאורה לסוברים ששחיטה כיון שאינה עבודה אינה כלי שרת, לכאורה פשוט שגם כלי הפשט וניתוח אינם צריכים להיות כלי שרת כיון שהפשט וניתוח אינו עבודה, ואפילו לסוברים ששם צריך כלי שרת יש לומר כיון דעכ"פ שחיטה היא אחת מארבע עבודות וכדחזינן לענין פסול מחשבה, משא"כ הפשט וניתוח י"ל דאינו צריך כלי שרת.

ועפ"ז תתורץ לכאורה סתירה בדברי התוס', שבנדריים ד: כתבו שיש מצווה באכילת הקרבן דכתיב "ואכלו אותם אשר כופר בהם", ואילו במנחות ק. נתבאר שחטאת של יוה"כ שחל בערב שבת אוכלים אותו הנהנים חי בליל שבת [מפני שבישול הקרבן אינו דוחה יוה"כ ושבתי, וזמן אכילת הבשר הוא ליום ולילה בלבד ולא יכלו להמתין עד מוצ"ש], וכתבו התוס' שם שאכלו את הבשר חי כדי שלא יבוא לידי נותר. ומוכח שאין אכילת הקרבן נחשבת כלל למצווה וכל הטעם לאכול זהו כדי שלא יבא לידי נותר. ודלא כדבריהם בנדריים.

ועפ"י זה יבואר שפיר, דכיון שהבשר נאכל חי ואינו בדרך גדולה בדרך שהמלכים אוכלים, לא מתקיימת בכך מצוות אכילת הקרבן, ולכן הוצרכו התוס' לומר שנהנים אלו אכלו את הבשר חי רק כדי שלא יבוא לידי נותר, אבל כשנאכל הבשר בדרך גדולה ודאי שיש מצווה בעצם האכילה שנאמר "ואכלו אותם אשר כופר בהם". ונמצא שאין כאן מחלוקת רש"י ותוס' והכל אתי שפיר.

[וראה ברא"ש שם בנדריים שמביא ב' ביאורים מה המצווה באכילת הקדשים: א. ואכלו אותם אשר כופר בהם. ב. שלא יבוא לידי נותר. ויש להאריך בזה בביאור מצוות אכילת הקדשים, ואין כאן מקומו].

***

בשורה טובה ללומדי קדשים

יצא לאור עולם הספר שרבים ציפו לו

שיעורי תמורה

מהגרי"ד

משיעוריו של מורנו ורבנו

רבי יוסף דוב הלוי סאלאווייציק זצ"ל

ראש ישיבת בריסק - ירושלים

נכתב ונערך מכתבי תלמידיו, בהוצאה מאירת עיניים

עם מפתחות מפורטים

ניתן להשיג

בחנויות הספרים המובחרות

הפצה: 053-3173444

כמו"כ ניתן להשיג את הספרים

שיעורי זבחים - ב' כרכים

ושיעורי מנחות הל'קים א' זב' וג'

כיון שמכסיא כוליה גופא חשיב, וכמש"כ מרן שליט"א בטעמא דקרא, שבפר' פקודי (שמות מ, יד) לא כתב אלא 'והלבשת אותם כותנות', כי השאר טפלים לו כמבואר בסוכה דלכך מברך על הלולב הואיל וגבוה מכולם. ולפי"ז ה"נ אם נאמר שמברך, לכאורה צריך לברך על לבישת כותנות וכולם בכלל.

***

ק"ש וברכותיה בתמיד של בין הערביים

הרה"ג רבי א. י. ד. שליט"א

מה שתמה הרי"ש שטראוס שליט"א על מה שנתבאר בסידור הגריעב"ץ ז"ל ועוד ספרים שהנהנים במקדש קורין קריאת שמע עם ברכותיה בהקרבת התמיד של בין הערביים כמו בתמיד של שחר, ותמה שהרי לא הגיע עדיין זמן קריאת שמע של ערבית, מצאתי בעזה"י שכן תמה בזה בספר עובר אורח להגאון האדר"ת ז"ל (אות ר"ח).

***

בענין חתיית הקטורת

הרה"ג רבי א. י. ד. שליט"א

מש"כ הרב שמעון הכהן ארנטרוי שליט"א בדיני הקטורת (הקטורת (הערה 14), שהטעם שחותרין במחתה של ד' קבין ומערין לתוך של ג' קבין, משום שהוא דרך כבוד של מעלה להוליק המחתה מלאה, [ולא כתב מקור סברא זו]. יש להעיר שהמפרש בתמיד (דף כ"ט ע"א) כתב, שהטעם בזה משום דכתיב ולקח מלא המחתה גחלי אש וגו', ומבואר שלמד הלכה זו לכל השנה מקטורת של יום הכיפורים.

***

בענין מצות שמחה באכילת קדשים

הרה"ג רבי יוסף טרכטמן שליט"א

הנה בגליון מ"ד הביא הרב דוד מנחם רייכמן שליט"א את דברי רש"י ביומא שקדשים נאכלים בשמחה מדין למשחה, והקשה ממה שכתבו התוס' בזבחים עה: שדין למשחה נאמר רק בחלק הכהנים ולא בחלק הבעלים, ולכן כתב שדין השמחה באכילת קדשים אינו מדין למשחה, אלא מפני שהקדשים נאכלים לפני ה' עי"ש

אולם צ"ב מה מקשה על רש"י מדברי התוס', וכי גברא אגברא קרמית. ועוד שהתוס' בזבחים לא עסקו כלל באכילת קרבנות, לא בחלק הכהנים ולא בחלק הבעלים, דהרי שם מיירי בתמורת בכור שנאכל לישראל במומו, וע"ז כתבו התוס' דמתנות כהונה כל שלא באו ליד כהן אין בהם דין למשחה, אבל עדיין י"ל שבקרבנות הן בחלק הכהנים והן בחלק הבעלים נאמר דין למשחה.

ואולם עצם דבריו נכונים שיש לאכול את הקדשים בשמחה לכו"ע. ואף שדין למשחה נאמר במתנות כהונה כדאיתא בחולין קלב: וכן סברו רש"י ותוס' שכל שהמתנות כהונה אינם באים ליד הכהן אלא נשארים אצל הישראל מספק וכגון תמורת בכור אין בהם דין למשחה, מ"מ בקרבנות כו"ע מודו שיש דין למשחה הן בחלק הכהנים והן בחלק הבעלים, וצורת אכילת בשר הקרבן היא שהן האדם האוכל יהיה בדרך של 'למשחה' והן שהמאכל יהיה בדרך גדולה בצלי וחרדל כדרך שהמלכים אוכלים.

יסוד המזבח נידונים יסודיים בהלכה

האם צלקת נחשבת מום בכהן

הרה"ג רבי יוסף ניסים כהן שליט"א

שאלה: כהן שעבר ניתוח בגופו ונשאר מחמתו צלקת, האם נפסל בכך לעבודה בבית המקדש.

תשובה: [א] בכתובות (עב, ב) תנן כל המומים הפוסלים בכהנים פוסלים בנשים. ע"כ. והיינו שהמומים הפוסלים בכהנים שנתבארו בבכורות [פרק אלו מומין וברמב"ם פ"ח מביאת המקדש] פוסלים בנשים [אם התנה שלא יהיו עליה מומים ועי"ש בגמ']. והנה בגמ' בכתובות (עה, א) תנא הוסיפו עליהן זיעה ושומא וריח הפה וכו', ופרש"י דהיינו שהם בנשים פוסלין אף שאין פוסלין בכהנים. עוד אמרו שם בגמרא א"ר חסדא הא מילתא מגברא רבה שמיע לי ומנו רב שילא נשכה כלב ונעשה מקומו צלקת הרי זה מום, א"ר חסדא קול עבה באשה ה"ז מום שנאמר "כי קולך ערב ומראך נאוה" ע"כ.

ומבואר מדברי רב חסדא בשם רב שילא שאם כלב נשך אשה ויש צלקת במקום ההוא, הוא מום לגבי נשים, ולכאורה מוכח מגמרא זו שצלקת אינה פוסלת בכהנים כי אם היתה פוסלת גם בכהנים, למה לרב חסדא לחדש לנו דין זה, והרי פשיטא שבאשה הוא מום כדרך שאר מומים הפוסלים בכהנים פוסלים באשה, וכי צריך להשמיע בכל התשעים מומים שיש בכהנים שנוהגים בנשים, וע"כ דמום זה של צלקת אינו אלא בכהנים ולא בנשים.

ב וכן מוכח מלשון השולחן ערוך אה"ע (סי' לט סע' ד) וז"ל ומה המומים הפוסלים בנשים, כל המומין הפוסלין בכהנים פוסלים בנשים ויותר עליהם בנשים ריח רע וזיעה וריח הפה קול עבה ודדיה גסים מחברותיה טפח וכו' ונעשה מקומו צלקת ושומא וכו' ע"כ. מבואר בדברי השו"ע כמ"ש שאין פסול צלקת בכהנים וכן הוא משמעות הגמ' וכמו שנתבאר.

וכן מוכח להדיא בדברי הרמב"ם (פ"ז מהלכות אישות ה"ז) שכתב, ומה הן המומין הפוסלין בנשים כל המומין הפוסלין בכהנים וכו' ויותר עליהן בנשים וכו' ונשיכת כלב ונעשה המקום צלקת ע"כ.

ג [אולם צ"ע בדין זה, דהנה בדיני פסולי הכהנים כתב הרמב"ם (פ"ח מביאת מקדש הט"ו) וז"ל: שמונה בעור הבשר ואלו הן וכו' בעלי נגיעים טהורים שנשתנה העור מחמת עצמו כמו הבוהק, או שנשתנה העור מחמת דבר אחר כגון צרבת המכוחה וזה בכלל נגיעים טהורין ע"כ. מבואר מדברי הרמב"ם שגם צרבת המכוחה היא גם פוסלת בכהנים, ובזמנינו לכאורה היינו כויה שהיא פוסלת. [ועיין עוד להלן בגדר הכויה בזה].

ומבואר מדקדוק דברי הרמב"ם שבשני אופנים הכהן נפסל, א' נגיעים טהורים כגון הבוהק, ב' שנשתנה העור מחמת דבר אחר כגון צרבת. והנה הדין הראשון של נגיעים טהורים מקורו מהא דתנן בבכורות (מה, ב) ובעלי נגיעים טהורים. אבל הדין של צרבת שנעשה מחמת דבר אחר מנ"ל הא. וביאר הרדב"ז שם שמקור הדין נלמד מהא דשנינו בכתובות בנשיכת כלב שהוא מום הפוסל. ודייק שלא הוסיפו בנשים על מומי הכהנים אלא ריח הפה וזיעה, אבל שאר דברים הפוסלים בנשים פוסלים בכהנים, כמו ששנינו במשנה להיפך שהפוסל בכהנים פוסל בנשים.

ד [אולם דברי הרדב"ז צ"ע מכמה טעמי; א' א"כ מה הוצרך רב חסדא לחדש שצלקת פוסלת בנשים והרי שנינו שהפוסל בכהנים פוסל בנשים.

ותדע שהרי רב חסדא הוסיף גם פסול של קול עבה, והרי פסול זה של קול עבה ודאי אינו פוסל בכהנים שהרי לא נתפרש פסול כזה בשום מקום בגמ'. [ועיין חולין כד. דכל הפוסל בלויים כשר בכהנים, ולויים נפסלין בקול שנאמר להשמיע קול אחד, ופרש"י שצריכין לבשם את קולם שיהא נראה כקול אחד ע"כ. ומשמע שכהן אינו נפסל בזה].

ב' עוד יש להקשות על דברי הרדב"ז שטעם הפסול בצרבת משום נשיכת כלב, והרי בדברי הרמב"ם מבואר שטעם הפסול במכוחה הוא משום שזה בכלל נגיעים טהורים, והיינו דנכלל במה ששינוי נגיעים טהורים פוסלים בכהנים. ומשמע שלא כדברי הרדב"ז שפסול משום נשיכת כלב.

ג' עוד יש להקשות ע"ד הרדב"ז דאם באמת פסול של נשיכת כלב פוסל בכהנים, למה לא כתב הרמב"ם דינו, אחרי שלדברי הרדב"ז הדבר מפורש בגמ', ולמה כתב הרמב"ם דין צרבת שאינו מפורש בגמ' ולא כתב דין המפורש בגמ', (והרי ידוע דרכו של הרמב"ם ז"ל לכתוב המפורש בגמ'. וע"כ דאינו פוסל בכהנים).

ובאמת מרן בכסף משנה שם סתם וכתב שמקור דברי הרמב"ם הוא מהא דבכורות בדין נגיעים טהורים נראה דכל ב' הדינים בזה בכלל גמרא זו, והוא כמ"ש דצרבת היא בכלל פסול של נגיעים טהורים. ובאמת מרן בכסף משנה הוא לשיטתו בשולחן ערוך אה"ע (סי' ל"ט סע' ד) שמבואר דפסול של כלב הוא מום שהוסיפו בנשים יתר על כהנים וכו"ל. וכבר נתבאר שמקור הדברים הוא ברמב"ם (בפ"ז מאישות ה"ז) שכתב שנשיכת כלב הוא פסול רק בנשים ולא בכהנים.

ה ועל פי זה נבוא לדון אודות מי שעבר ניתוח וחתכו לו בעור ונשאר איזה צלקת במקום החתך האם נפסל לכהונה בכך, שלפי מה שנתבאר בדברי הרמב"ם והשו"ע בדין נשיכת כלב דכשר, הוא הדין גם בצלקת שנשארה במקום החתך שהוא כשר.

ו [אלא שצריך לבאר מאי שנא צלקת של מכוחה שחשובה כמום כמ"ש הרמב"ם, מצלקת שנשארה מנשיכת כלב או מחיתוך של ניתוח שנתבאר שכשר, סוף סוף בכולהו יש כאן לפנינו צלקת ומאי שנא. ויש לבאר דבשלמא בנשיכת כלב או מחיתוך של ניתוח כיון שהמקום מתאחה וחוזר וגודל אין ניכר כ"כ שינוי רק בהתבוננות, ועכ"פ אחרי שנעשה הנשיכה והחיתוך כבר הבריא המקום ונשאר רק שארית בראיית העין, דבר זה לא חשוב כמום לענין כהנים. אבל בצלקת של כויה היא כשאר מראות נגיעים הטהורים שעדיין הנגע עומד בעינו וניכר השינוי ולא התרפא וכל שלא נתרפא המקום ראוי להחשיב הדבר למום. [ולפי"ז לכאורה נפקא לן בזמן שנשיכת הכלב לא התרפא ועומד בעינו החסרון, פסול משום מום. ומה שלא נתפרש, י"ל דפשוט שכל זמן שניכר לעין לא גרע מכויה, ויל"ע מה השיעור בזה].

ז [ונמצא לפי"ז שכהן שעבר ניתוח וחתכו בגופו ואח"כ נתאחה המקום ונשאר איזה סימן במקום החתך כפי שמצוי כידוע, הרי הוא כשר לעבודה. וכן משמעות הרמב"ם והשו"ע כמו שנתבאר. ואפשר שגם הרדב"ז מודה לזה, דשמא לא פסל אלא נשיכה העומדת בעינה, אבל בנתרפא י"ל שמודה הרדב"ז להכשיר].

ושמעתי על אחד מגדולי דורנו שהוא כהן ועפ"י השמועה השתדל שלא יעשו לו ניתוח רק שיטפלו בו ע"י לייזר שלא יחתכו בגופו. ועפ"י האמור צע"ק בזה. ואפשר שחשש שתהיה צלקת

מהאי קרבן, וצ"ע (והנה לרבי מאיר בערכין יא. השיר מעכב את הקרבן, ולדידיה ודאי הוי דין בכל קרבן ולא רק שיתקיים השיר על מוסף זה).

אם חילקו את המוספים האם צריך שיר על כל אחד מהם

והנה יש לעיין היכא שהקריב אחד מקרבנות המוסף וניסכו יינו ואמרו עליו שירה, ואח"כ הקריבו שאר הקרבנות של אותו המוסף ונסכיהם, האם כיון שחילקוהו צריך שירה לכל אחד ואחד, או דכיון שכבר נתקיים השירה על אחד מקרבנות אותו המוסף די בכך. והנה בחסדי דוד מנחות פ"ו ה"ו נקט שאם מנסכים את נסכי הפרים בפ"ע ונסכי האילים בפ"ע צריך על כל אחד ואחד תקיעות בפני עצמם (והוא הדין שירה דחדא נינהו כמבואר בערכין י"א וסוכה נה.), ובמקדש דוד סי' כ"ד סק"ז מסתפק בזה במוספי יום הכיפורים שהיו מתחלקים ומקצתן קרבים בשחר ומקצתם לאחר כן, אם טעונים תקיעות לאלו לעצמם ולאילו לעצמם.

ונראה דאם טעונים תקיעות לכל אחד בכה"ג, בודאי איכא ביטול השיר אם ינסך רק נסכי אחד מן הקרבנות היום, ויאמר עליהם שירה, דמ"מ נתבטל השיר מאידך קרבן, אבל אם נאמר דאי"צ עוד תקיעות לאותו המוסף, א"כ י"ל דדי בכך שנתקיים השיר במוסף זה. ומ"מ לכאורה לכתחילה חזינן דמנסכים את נסכי כל הקרבנות יחד כדי לומר את השיר על כולם, ומשמע דעכ"פ לכתחילה צריך לומר על כל קרבנות המוסף ונסכיהם.

האם בעינין אכילה ושתייה מחד קרבן

באבני נזר או"ח סי' כ"ב האריך דאכילה ושתייה דבעינין לניסוך, לפי חד צד בגמ' בערכין שם (או עכ"פ לכו"ע לכתחילה, כמ"ש תוס' שם שלכתחילה לכו"ע בעינין אכילה ושתייה לניסוך), היינו דוקא הקטרת העולה או אימורי השלמים, אבל זריקת הדם אינה נחשבת לאכילה לענין זה. ונפק"מ שאם נאבדו האימורים או עדיין לא הקטירום, אף אם מנסכים את נסכי הקרבן אין לומר שירה.

ויש להסתפק במוספי ראשי חדשים ורגלים, האם בעינין אימורים מאותו קרבן שממנו מנסכים את היין, או דאמרינן שירה אף אם הקטיר אימורים של אחד מקרבנות המוסף, וניסך נסכיו של קרבן אחר, כגון שנאבדו או נפסלו כל הקרבנות לאחר הזריקה ואי אפשר להקטירם, חוץ מפך אחד שנשאר והקטירו, ולא היו לו נסכי פך אלא נסכי כבש וניסך בשביל אחד מן הכבשים, ועתה יש לדון האם יצטרפו לומר עליהם שירה.

ויסוד הספק האם השירה היא על כל קרבן בפני עצמו, או על המוסף בכללותו, ומצטרפים לזה כל הקרבנות של אותו המוסף לומר עליו שירה, ולכאורה תלוי בהנ"ל, ועי'.

גדולה או שביקש להיות כשר באותו זמן שעדיין לא יתרפא, ועכ"פ א"א להוכיח ממעשה רב וכדאיתא בב"ב (קל, ב) וכדו'.

***

בענין שיר על מוסף שיש בו כמה קרבנות

הרב אהרן צבי ק. שליט"א

האם לכתחילה צריך לומר את השירה על כל קרבנות המוסף

התוס' בראש השנה ל: כתבו שאע"פ שמקריב אדם זבח היום, ונסכיו אפילו לאחר עשרה ימים, מכל מקום בקרבנות ציבור שקבוע להם זמן אין לאחר את הנסכים, כיון שעל ידי זה יתבטל השיר, שבערכין יב. מספקא להגמ' אם אומרים שיר על נסכים הבאים לאחר עשרה ימים, כיון שבעינין אכילה ושתייה, היינו מלבד הניסוך שהוא שתייה, גם הקרבת הקרבן שהוא אכילה, ואפילו אם אכילה אינה מעכבת בדיעבד, מ"מ לכתחילה יש לומר את השירה על אכילה ושתייה.

והנה לכאורה בקרבנות המוספים של ראש חדש ומועדים, שיש בהם הרבה עולות, אין צריך לנסך באותו היום אלא נסכי אחד מן העולות, ודי בכך כיון שכבר יוכלו לומר שירה על אכילה ושתייה של אותה העולה, ואת נסכי שאר העולות של המוסף יהיה אפשר לנסך אפילו לכתחילה לאחר עשרה ימים.

ובזה יש ליישב קושיית הטורי אבן בראש השנה שם, אין מוכיחים מהא דהקטרת אימורים דוחה שבת דחביבה מצוה בשעתה, דילמא דחיית השבת היא משום ביטול מצות השיר, שאם לא יקטירו בשבת לא יוכלו להקטיר את הנסכים עד לאחר הקטרת אימורים שהם קודמים לנסכים, ולא יוכלו לומר שירה בשבת (והנה בזה יש לדון, דכיון שבשבת אי אפשר להקטיר, תו אין שייך דין קדימה להקדימו לנסכים, דזה רק כששניהם לפנינו ואפשר להקטירם, ועוד י"ל שאם על ידי שנמתין מלנסך יתבטל השיר, עדיף לשנות את סדר הקדימה דמצות השירה דוחה את מעלת הקדימה, וינסכו קודם ההקטרה. אך יש להקשות באופ"א ע"פ דברי האבני נזר שיובאו לקמן שבלי הקטרה אי אפשר לומר שירה, דבעינין אכילה דהקטרה דוקא), ולפי הנ"ל א"ש, דאי משום הא היה די בכך שיקטירו אחד מן הקרבנות וינסכו נסכיו, ולא היה צריך להקטיר את כולם, וממה שהקטרת כל הקרבנות דוחה שבת על כרחך דהיינו משום דחביבה מצוה בשעתה.

אמנם יש לדון בעיקר מה שכתבנו שרשאי לכתחילה לנסך רק נסכי אחד מן המוספים בו ביום והשאר לאחר עשרה ימים, דנראה שאינו כן, דלכתחילה בעינין שהשירה תיאמר על נסכי כל קרבנות המוסף, והיינו דזה דין בקרבנות עצמם דכולם טעונים שירה, ואע"פ שהשירה עצמה לא תבטל, מ"מ איכא ביטול השירה

לתועלת הרבים הננו להגיש את רשימת מוקדי המכירה של ספרי המכון שבהם ניתן להשיג גם

קובץ גליונות "תורת הקרבנות"

בני ברק: 03-6189607/03-6183447 ירושלים: 052-7683142/052-8439243-054

מודיעין עילית: 08-9298507 בית שמש: 054-8441069

מוקד מכירות ראשי: 052-7653813

לויים בדוכנם בהלכות עבודת הלויים במקדש

מדור "לויים בדוכנם" נועד לעורר ולזרז במיוחד את אחינו בני לוי להתכונן מבעוד מועד לבנין בית הבחירה ולעבודה, הן מצפים אנו כי לא ירחק היום בו נשמע את קול הכרוז האומר "עמדו כהנים לעבודתכם ולויים לדוכנכם", וכמו שנאמר "פתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים".

וידוע מה שכתב הרמב"ם פ"ג מכלי המקדש ה"ז: "אין בן לוי נכנס לעזרה לעבודתו עד שילמדוהו חמש שנים תחלה, שנאמר זאת אשר ללויים מבן חמש ועשרים שנה וכתוב אחד אומר מבן שלשים שנה, הא כיצד חמש ללמוד", וכן הלשון בתוספתא (סוף שקלים) 'בן לוי אין נכנס לעזרה לעבודה אא"כ למד חמש שנים'.

בס"ד עומדים אנו לקראת סיום בירור כל דיני עבודת הלויים במקדש, ומעתה כל בן לוי השומע ומרגיש את קול הקורא "מי לד' אלי" ומבקש למלאות ידיו להתחנך בעבודה, יוכל בעז"ה להתחיל בקרוב בלימוד הדינים השייכים לו, על מנת להיות מוכן וראוי לעבודה - מיד כאשר יבנה המקדש ותחזור העבודה למקומה במהרה בימינו אמן.

ממה שכתוב בתורה הק'.

***

הרה"ג רבי ע. ש. שליט"א

בגליון מו הביא ידידי הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבינשטין שליט"א את הנידון האם ה' שיר בפ"ע על שלמי עצרת או שה' שיר אחד לשלמי עצרת עם עולות המוספין.

והביא את דברי דרך חכמה בהל' כלהמ"ק פ"ג ה"ב שכתב להוכיח שהיו מנסכים את הניסוך של המוספין מיד אחר הקרבנות, ולפ"ז ה' שיר בפני עצמו על ניסוך של שלמי עצרת שהקריבו אח"כ. וידידי הנז' פירש דבריו שאחר הקרבנות המוסף של שבועות והניסוך, היו מקריבין את שאר הקרבנות הבאים לחובת היום שהם פר ושני אילים ושבעה כבשים לעולה שעיר עיזים לחטאת ושני כבשים לשלמים, ונמצא שיש שיר מיוחד שעל שלמי עצרת יחד עם שאר העולות הבאות לחובת היום.

והוסיף ידידי הנז' וכן משמע מלשון הרמב"ם שם שכתב "ומתי אומרים שירה על כל עולת הציבור החובה, ועל שלמי עצרת", ומשמע שמלבד השיר שאומרים על עולות הציבור אומרים ג"כ על שלמי עצרת, ואינו נפטר ע"י השיר הנאמר על עולות המוספין, עכ"ד.

וכנראה שהבין ידידי בדברי הרמב"ם שכתב "על עולות הציבור החובה", דהיינו עולות המוספין, ומדהוסיף "ועל שלמי עצרת", הבין שבא לומר שעל שלמי עצרת יש שיר בפ"ע. אך בתחילה כתב ידידי הנז' שהשיר בפ"ע בעצרת היה על העולות חוץ מעולות המוספין עם שלמי עצרת, ואילו הרמב"ם לדבריו כתב שיר בפ"ע רק על שלמי עצרת, וגם לפ"ז החסיר הרמב"ם הדין שיש לומר שיר על עולות חובת היום חוץ מעולות המוספין.

וע"כ כוננת הרמב"ם על כל העולות בין של מוספין ובין של חובת היום, והוסיף הרמב"ם דגם שלמי עצרת מחייבין לומר שיר עליהם. אבל אין להוכיח מדברי הרמב"ם מזה שהזכיר שלמי עצרת בפ"ע - שיש באמת חיוב שיר בפ"ע על העולות שאינם בכלל מוסף הבאות עם שלמי עצרת.

ולשיטתו למה הוצרך להוכיח כן מהרמב"ם, הו"ל להוכיח כן מפסוקי התורה שבכתב שנאמר במדבר י"ו "...על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם", הרי שהיה שיר בפ"ע על שלמי עצרת ואינם נפטרים בשיר של עולות המוספין, ומה כתוב ברמב"ם יותר

ובאמת שגם בזה מצינו פלוגתא, שבסדר עבודה לרמ"ע מפאנו סוף פרק יז כתב אחר סדר עבודת כה"ג ביוה"כ"פ, "נתנו לו יין לנסך בעד כל המוספין, תקעו והריעו ותקעו, ודברו הלויים בשיר כמשפטן", וכ"כ תלמידו בשלטי הגבורים [מגן א סוף סדר מוספין של יוה"כ]. אך היעב"ץ בסידורו סוף מוסף של יום הכפורים הביא שהיו מנסכים תחילה על מוספי יוה"כ והלויים אומרים שירה, ואחר הקרבנות האלים כתב שוב שהיו מנסכים שלישיית ההין לאיל האחד תקעו והריעו ותקעו ודברו הלויים בשיר וכו', וכן ביום טז ניסן כתב שהיו אומרים שיר מיוחד על קרבן העומר שלא נתפרש מהו אותו השיר, וכתב שם היעב"ץ על דברי הרמ"ע מפאנו "בקונטרס עהמ"ק הידוע לא הביאונו אל בית היין, ודילוגו עלי אינה אהבה".

ויש להביא ראיה לשיטת היעב"ץ, מדאמרינן בגמ' ערכין יא: שחזקיהו הקריב ביום ט"ז ניסן קרבן העומר, ובעת החל העולה החל שיר ה' וגו', [וע"ש במסקנת הגמ' דדחינן דשמא היה עולת חובה אחרת באותו היום], ואע"פ שאמרו כבר שירה על התמיד והמוסף, והמבואר שאומרים שיר נוסף על קרבן הבא לחובת היום מלבד השיר שאמרו על התמיד ועל המוסף.

***

אם אומרים שיר על שלמי עצרת

הגאון רבי חיים מאיר הלוי שטיינברג שליט"א

בגליון מ"ו הביא ידידי הרה"ג רבי שמואל הלוי לאבינשטין שליט"א את הנידון האם ה' שיר בפ"ע על שלמי עצרת או שה' שיר אחד לשלמי עצרת עם עולות המוספין.

והביא את דברי דרך חכמה בהל' כלהמ"ק פ"ג ה"ב שכתב להוכיח שהיו מנסכים את הניסוך של המוספין מיד אחר הקרבנות, ולפ"ז ה' שיר בפני עצמו על ניסוך של שלמי עצרת שהקריבו אח"כ. וידידי הנז' פירש דבריו שאחר הקרבנות המוסף של שבועות והניסוך, היו מקריבין את שאר הקרבנות הבאים לחובת היום שהם פר ושני אילים ושבעה כבשים לעולה שעיר עיזים לחטאת ושני כבשים לשלמים, ונמצא שיש שיר מיוחד שעל שלמי עצרת יחד עם שאר העולות הבאות לחובת היום.

והוסיף ידידי הנז' וכן משמע מלשון הרמב"ם שם שכתב "ומתי אומרים שירה על כל עולת הציבור החובה, ועל שלמי עצרת", ומשמע שמלבד השיר שאומרים על עולות הציבור אומרים ג"כ על שלמי עצרת, ואינו נפטר ע"י השיר הנאמר על עולות המוספין, עכ"ד.

וכנראה שהבין ידידי בדברי הרמב"ם שכתב "על עולות הציבור החובה", דהיינו עולות המוספין, ומדהוסיף "ועל שלמי עצרת", הבין שבא לומר שעל שלמי עצרת יש שיר בפ"ע. אך בתחילה כתב ידידי הנז' שהשיר בפ"ע בעצרת היה על העולות חוץ מעולות המוספין עם שלמי עצרת, ואילו הרמב"ם לדבריו כתב שיר בפ"ע רק על שלמי עצרת, וגם לפ"ז החסיר הרמב"ם הדין שיש לומר שיר על עולות חובת היום חוץ מעולות המוספין.

וע"כ כוננת הרמב"ם על כל העולות בין של מוספין ובין של חובת היום, והוסיף הרמב"ם דגם שלמי עצרת מחייבין לומר שיר עליהם. אבל אין להוכיח מדברי הרמב"ם מזה שהזכיר שלמי עצרת בפ"ע - שיש באמת חיוב שיר בפ"ע על העולות שאינם בכלל מוסף הבאות עם שלמי עצרת.

ולשיטתו למה הוצרך להוכיח כן מהרמב"ם, הו"ל להוכיח כן מפסוקי התורה שבכתב שנאמר במדבר י"ו "...על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם", הרי שהיה שיר בפ"ע על שלמי עצרת ואינם נפטרים בשיר של עולות המוספין, ומה כתוב ברמב"ם יותר

תגובות לגליונות קודמים

ניתן לשלוח מאמרים ותגובות למדור זה גם בפקס 0722-722-306

שירת הלויים בנעימה ובניגון

הרה"ג רבי אהרן חיים הזפנר שליט"א

יש לעיין אם שירת הלויים נקראה בטעמי המקרא, או שלא נאמרה אלא בנעימה ובניגון בלא טעמים.

א. בכס"מ פ"ג מכלי המקדש ה"ז נקט ששירת הלויים היתה חכמה גדולה וצריכה לימוד המוסיק"א.

ויעוי' בדרך חכמה שם בבה"ל שם שדן לומר שלכאורה לדעת הכס"מ צריך לשיר בניגונים ולכן הוצרכו ה' שנים ללמוד את חכמת הניגון, אולם תמה ע"ז שמנלן שצריך לקרוא בניגון, ולא מצינו שלא שיקראו הלויים בשפה ברורה כולם יחד ובנעימה שישמע קולם כאחד. אמנם בסו"ד הביא מהמאירי בריש החליל כמשמעות הכס"מ ששרו בניגון, וכתב עוד שמסתבר שאפילו אם אין בזה חיוב, מ"מ הלויים ניגנו את השיר בפה לפי הנגינה של הכלי שיר כדי שיהא הקול יפה וברור. וע"ע משנת חיים ערכין סי' י"ט.

והנה בתו"ד כתב הדרך חכמה, ומסתבר שהיו צריכין גם לקרותם בטעמים שזה פירוש המילים כמבואר בחגיגה ו: נ"מ לפיסוק טעמים וכו', וכן כתבנו בדרך אמונה פ"ג דביכורים בצה"ל אות פ"ד בשם הריטב"א מכות יח: שהיו קוראין (פרשת ביכורים) בטעמים, וזה נקרא שירה כמו שאנו קוראין שירת הים בביהכ"נ. ע"כ, ועיי"ש עוד.

ועולה מדבריו ששירת הלויים נאמרה בניגון יחד עם הקריאה בטעמים.

ב. אמנם לולי דבריו היה נראה שבשירת הלויים אין קפידא כלל על טעמי המקרא, אלא רק על הניגון והזמר, דאדרבה שירה אינה בדרך קריאה, והטעמים ניתנו לקריאה ולא לשירה.

ונתעוררתי לומר כן ממה שראיתי בצפנת פענח תנינא הל' ע"ז פ"ג ה"ג (דף טו). שכתב, שיש שני גדרים בתקנת חז"ל של אמירת הלל, א' בגדר קריאת פרשה והב' בגדר שירה. ומה שנתבאר במגילה כא: שהיו מתרגמין את ההלל, זהו מחמת הגדר של קריאת פרשה, ומאידך מה שנאמר בערכין דף י' לגבי

אין אומרים שירה על נס שבחו"ל, וכן מש"כ התוס' בסוכה מ"ד ופסחים קי"ז שגם יחיד אומר שירה, זה רק בגדר שבח ופרסומי ניסא כמבואר בברכות דף י"ד. וצ"ע עוד לרש"י ברכות נ"ז גבי הלל מצראה דמשמע שאמרו אותו במצרים [והיינו קודם שנעשה הנס וע"כ אז היה בגדר קריאה], וכן הוכיח ממסכת סופרים פ"ג דהלל של חנוכה ושל ליל א' דפסח אומרים בנעימה, ומבואר דשאר הלל היו בגדר קריאה, ולכן אומרים אותו דווקא בטעמים ובספר כתובים כדת על הקלף, שהרי דרך קריאה אסור בע"פ, אבל שני אלו היו רק בגדר שיר ולכן שרי לאומרם בע"פ וא"צ בטעמים רק בנעימה. ונפ"מ גם לפי מש"כ התוס' סוכה לח. דנשים חייבות בהלל של פסח, אם חייבות ג"כ בהלל של חנוכה, אם זה בגדר תקנה לומר הלל על נס או בגדר שירה. עכת"ד. (ויודעים ד' הגר"ז בהל' חנוכה בב' גדרי ההלל, ואכמ"ל בזה).

ומבואר שנקט הצ"פ שקוראים ההלל בטעמים, כיון שהוא בגדר קריאה, (וכן משמע בתוס' בסוכה לח: וכמו שביארתי בס"ד במקו"א). ואמנם כל זה בהלל שהוא בגדר קריאה, אבל הלל הנאמר בתורת שירה אינו נאמר בטעמים אלא בנעימה בדרך שירה.

ג. ומעתה נראה שאף שירת הלויים נאמרה בנעימה וניגון ושלא בטעמים, דמסתבר ששירה זו אינה בגדר קריאת פרשה אלא בתורת שירה, ושירה אינה נאמרת בטעמים.

והביאור בכ"ז הוא דהטעמים שהם פירוש המילים (כמש"כ הדרך חכמה כנ"ל) ניתנו לקריאת התורה בדרך לימוד, שהאופן המושלם של לימוד פרשה בתורה הוא בקריאתה בטעמים, שע"ז מתבארים דברי התורה היטב, אבל באמירת שירה אין קפידא על הבנה מלאה ומושלמת, ולכן אין צורך לשיר בטעמים, ואדרבה צורת אמירתה של שירה היא בניגון ובנעימה בלא טעמים. [ואמנם בהמשך דברי הצ"פ נראה שנקט ששיר הלויים היה בטעמים, וגם משמע קצת שנקט שהיה רק ניגון הטעמים בלא נעימה מיוחדת, וכמו שדן הדרך חכמה שם בתחילת דבריו לומר דלא כהכס"מ. וצ"ב].

גפן של זהב

תמיהות וקושיות בהלכה

בגדל בארץ כל צרכו, ואח"כ נטל את הגידולים עם האדמה שתחתיו בתוך עציץ נקוב.

ויסוד הנידון האם כשיניח אח"כ את העציץ בצד המזבח, יעבור על לאו ד'לא תטע לך אשירה', כדאיתא במנחת חינוך מצוה תצ"ב סוף אות ג', או שכיון שדעתו ליטלו מיד אינו נחשב לנוטע. [וע"ע תוצאות חיים לגר"מ זמבה סי' ח' שנקט שהמניח עציץ נקוב אינו עובר בלאו ד'לא תטע', כיון דהוי רק תולדה דנטיעה ולא מצינו באיסור זה דין תולדות, עיי"ש].

הבאת ביכורים בעציץ נקוב

הרה"ג רבי ברוך ברשנקו שליט"א

יש לעיין אם יכול אדם להביא ביכורים לבית המקדש בתוך עציץ נקוב.

והנה הגדל בעציץ נקוב אין מביאין ממנו ביכורים, כמבואר ברמב"ם פ"ב מביכורים ה"ט כיון שנאמר "בארצם". אך יש לדון

ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש

ספר "חיי תמיד" - סדר העבודה בבית המקדש בכל יום לפרטי פרטים עפ"י המשניות והגמרא והראשונים. ניתן להשיג בירושלים ובקרית ספר: 08-9741760 בבית שמש: 050-4194471

אוצר דינים "תורת הקרבנות" - הלכות שמירה וזיקין וגניבה בקרבן. מקיף את רוב עניני קדשים במסכתות ב"ק וב"מ, הדינים העולים מסוגיות הגמ' עם מסקנת דברי הראשונים והאחרונים שדנו בנושא. ניתן להשיג בטל' 03-6183447

ספר "משנת היובל" - ספר מקיף בעניני הלכות התלויות ביובל, כולל דיני גאולת שדות מהקדש בדה"ב וחרמים.

נכתב בטוטו"ד ע"י חברי כולל תורת זאב רמת שלמה ירושלים. ניתן להשיג בירושלים רח' יעקב מאיר 6 או בבני ברק רח' אלישע 23 בטל' 03-5702072

לעדכון ספרים חדשים בהלכות הקודש והמקדש נא לשלוח עותק למערכת בדוא"ל: korbanot@okmail.co.il

משא מרן הגאון רבי דוד כהן שליט"א

בכינוס "פתאום יבוא" ביהמ"ד חניכי הישיבות רוממה ירושלים כ"ז ניסן תשע"ז

הנה בזמנינו מורגש מאד שעכשיו זה הזמן של 'חבלי משיח'. אם בזמן הח"ח כבר חיו חבלי משיח, הרי ודאי שבזמנינו התהפוכות שהיו בעולם והמאורעות שהיו בכלל ישראל, מראים בחוש שאנחנו נמצאים בתקופת חבלי משיח. כתוב בסידור הגר"א בשם הגר"א, שככל שתתקרב יותר הגאולה כך יתגברו יותר חבלי משיח, ובאמת מרגישים בחוש שאנחנו נמצאים היום במצב שכשל כח הסבל, כלל ישראל נמצא בגזרות וסכנות נוראות, המצב זועק חבלי משיח.

והנה הח"ח בדורו זעק כל הזמן שיש להתכונן לביאת המשיח. ובדורנו קצת פחת ענין זה של הציפייה לגאולה. היום לא רואים את המושגים של הציפייה שהיתה בדורות ההם. אבל כתוב במלאכי "פתאום יבוא", וזה כפשוטו, ולכן כל אדם צריך להתבונן במצבו ולהתכונן לפתאום יבוא. ועל זה יש להכיר טובה ל'מכון תורת הקרבנות' שעל ידיהם מתעוררים בדור שלנו להתכונן לביאת המשיח. ומלבד זה הרי הקימו כאן דבר נפלא ביותר, העמידו כוללים שלומדים את הסוגיות בעיון לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, וכתבו כעין שולחן ערוך מסודר עם הלכות הקרבנות.

מי שלומד את הלכות הקרבנות זוכה לשלמות מוסיימת בבנין האדם, שהרי עבודת הקרבנות היא מג' דברים שעליהם העולם עומד, תורה עבודה וגמ"ח. כשאדם משלים את עצמו גם בחלק זה של התורה, הרי יש כאן שלמות בעבודת האדם. וזה מה שאנחנו זוכים להגיע ע"י המפעל של תורת הקרבנות, שמלבד החדרת המושגים של האמונה בביאת המשיח ובנין ביהמ"ק, וכמו שהזכרנו שבזכותם אפשר להתעורר לחיות אותם ולצפות להם, הרי יש כאן גם ביטוי מיוחד של העוסקים בתורת עולה שמתכוננים לזה בלימוד ההלכות כיון שמחכים ומצפים שמהרה יבנה המקדש. ועוד יש בזה את המעלה הזו שאדם זוכה על ידי חלק התורה של הקרבנות להגיע לכאילו הקריב, כאילו קיים את מצוות הקרבנות, שזו שלמות בעבודת האדם.

בסיעתא דשמיא למדו הרבה קבוצות של כהנים, והרבה אברכים עוסקים בקביעות בלימוד קדשים להלכה, ועכשיו מתחילים גם בירושלים לקבוע לימוד בעיון ולאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, וזו מעלה גדולה שעלינו לדעת שגם סדר קדשים זה חלק שצריך ללמוד להלכה, מלבד מה שאדם מגיע בזה לשלמות עבודת האדם.

יה"ר שבזכות הלימוד ימהר הקב"ה את הגאולה כמו שאומר החפץ חיים, ושהלומדים כולם יתחברו לענין זה של 'לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא' בסדר קדשים, ונזכה במהרה שיבנה ביהמ"ק 'פתאום יבוא אל היכלו', בניסן נגאלו בניסן עתידים ליגאל, אמן.

והנה הח"ח בדורו זעק כל הזמן שיש להתכונן לביאת המשיח. ובדורנו קצת פחת ענין זה של הציפייה לגאולה. היום לא רואים את המושגים של הציפייה שהיתה בדורות ההם. אבל כתוב במלאכי "פתאום יבוא", וזה כפשוטו, ולכן כל אדם צריך להתבונן במצבו ולהתכונן לפתאום יבוא. ועל זה יש להכיר טובה ל'מכון תורת הקרבנות' שעל ידיהם מתעוררים בדור שלנו להתכונן לביאת המשיח. ומלבד זה הרי הקימו כאן דבר נפלא ביותר, העמידו כוללים שלומדים את הסוגיות בעיון לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, וכתבו כעין שולחן ערוך מסודר עם הלכות הקרבנות.

הגמ' במנחות אומרת, זאת התורה לעולה ולחטאת וכו', כל העוסק בתורה כאילו הקריב חטאת ועולה ומנחה, מבאר הח"ח שלא מדובר על כל מי שלומד את תורת ההקרבה אלא על אלו שלומדים עם הבנת הדברים, שאז מעלה עליהם הכתוב כאילו הקריבו. וכן משמע בדברי המבי"ט בקרית ספר.

והנה בדברי המבי"ט מבואר שגם בכל המצוות נאמר כך, שאם לומד את דיני המצוה נחשב לו כאילו קיים, אבל בגמ' זה מוזכר להדיא רק על דיני הקרבנות. ובאמת המבי"ט שואל איך אפשר לקיים את המצוה בלי קיום המצוה, ומבאר שכיון שעוסק בתורה כדי לקיים זה נחשב כמו שקיים. ונראה לבאר בזה עפ"י המהר"ל שביאר במאמר חז"ל 'גדול לתלמוד המביא לידי מעשה', שאין הכוונה כפשוטו שעל ידי התלמוד האדם יודע איך לקיים את המעשה, אלא שע"י התורה מגיעים לידיעת קיום המצוה, וזה כפרי הצומח ויונק מהעץ, ומשום שע"י שאדם לומד תורה יוצאים פירות מתורתו והוא יודע איך לקיים, וזו הכוונה שתורתו מביאה לידי מעשה. ולפי זה יש לבאר שבעסק התורה נחשב כאילו קיים את

המצב זועק חבלי משיח, החפץ חיים דרש כבר בדורו להתכונן לביאת המשיח, ברור שכל אחד צריך להתכונן

הציבור בכינוס הגדול - ביהמ"ד חניכי הישיבות רוממה